

Svar på skriftligt spörsmål SSS 631/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om primärskötarnas ställning i våldssituationer enligt strafflagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, bästa talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 631/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Jari Ronkainen /sannf:

Har regeringen övervägt att ge personer som arbetar inom primärvården en liknande lagstiftningsmässig ställning i våldssituationer som andra tjänstemän har?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 16 kap. 1 § 1 mom. om våldsamt motstånd mot tjänsteman i strafflagen ska den som 1) använder eller hotar använda våld för att tvinga en tjänsteman till eller hindra honom från en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt, 2) annars med anledning av en sådan tjänsteåtgärd använder eller hotar använda våld mot den tjänsteman som vidtar åtgärden, eller 3) använder våld mot en tjänsteman eller en person som står i sådant förhållande till honom som avses i 15 kap. 10 § 2 mom. för att hämnas för en sådan tjänsteåtgärd för våldsamt motstånd mot tjänsteman dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

I bestämmelserna om tillämpningsområde i 16 kap. 20 § 1 och 5 mom. föreskrivs om vilka personer som jämföras med en tjänsteman som är offer för gärningen vid tillämpning av 16 kap. 1–3 §.

I alla fall är motståndet som avses i 16 kap. 1 § förknippat med en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt på det sätt som närmare framgår av brottsrekvisiten i paragrafen. Det är således det viktigaste grundläggande rekvisitet i straffbestämmelsen gällande våldsamt motstånd mot tjänsteman. Det är motiverat att uttryckligen utövande av offentlig makt som hör till kärnan i myndighetsverksamheten skyddas med särskild straffrättslig reglering.

För att straffbestämmelsen som avses i 16 kap. 1 § i strafflagen ska vara tillämplig är det varken avgörande eller tillräckligt att offret är en tjänsteman. Inte ens en tjänstemans så kallad faktiska verksamhet utgör utövande av offentlig makt.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 631/2017 rd

Våld är straffbart enligt de allmänna bestämmelserna om misshandel i kap. 21 om brott mot liv och hälsa i strafflagen. Misshandelsbrott är, enligt deras allvarlighetsgrad, indelade i tre gärningsformer: lindrig misshandel (7 §) med böter som straff, misshandel (5 §) med böter eller fängelse i högst två år som straffskala och grov misshandel (6 §) med fängelse i minst ett och högst tio år som straffskala. En person kan således för misshandel dömas till fängelsestraff.

Vid sidan av primärskötare är det tyvärr möjligt att personen även i många andra yrken möter störande beteende och till och med våld i sin arbetsuppgift. Detta är inte direkt beroende av huruvida det är fråga om ett tjänste- eller anställningsförhållande eller av huruvida personen är i ett tjänsteförhållande till ett offentligt samfund eller annan arbetsgivare. Störande beteende eller våld kan även förekomma i oavlönade uppgifter.

Enligt den allmänna principen för bestämmande av straff i 6 kap. 4 § i strafflagen ska straffet mätas ut så att det står i ett rättvist förhållande till hur skadligt och farligt brottet är, motiven till gärningen samt gärningsmannens av brottet framgående skuld i övrigt. Domstolen ska då den bestämmer straffet för till exempel misshandel ta i beaktande omständigheter, förhållanden och gärningens karakteristika som påverkar gärningens straffvärde enligt 6 kap. 4 § i strafflagen. Att misshandeln riktar sig mot en sådan person som utför sin arbetsuppgift och som på grund av denna uppgift är i en sårbar och försvarslös ställning kan vara en sådan omständighet som ska tas i beaktande vid utmätandet av straffet.

Att misshandeln riktar sig mot en person som utför sin arbetsuppgift har dessutom särskilt tagits i beaktande i bestämmelsen om åtalsrätt i 21 kap. 16 § i strafflagen. Enligt 1 mom. 3 punkten i paragrafen hör även lindrig misshandel under allmänt åtal om gärningen har riktat sig mot en person på grund av hans eller hennes arbetsuppgifter och gärningsmannen inte hör till arbetsplatsens personal.

Primärskötare kan i olika situationer få skydd via många allmänna straffbestämmelser i strafflagen.

Arbetsgivare är däremot skyldiga att ordna arbetsförhållandena så att de uppfyller de krav som avses i arbetssäkerhetsföreskrifterna.

Justitieministeriet följer intensivt upp lagstiftningen för sitt förvaltningsområde.

Helsingfors 13.2.2018

Justitieminister Antti Häkkänen